

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΟ ΛΑΟ

ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΩΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΩΝ

Σε τί αποβλέπει. Άπαιτηση του Συντάγματος ή διδασκαλία της ορθόδοξης χριστιανικής πίστεως. Ποιοί πολεμούν το μάθημα. Άξια και σπουδαιότητα των Θρησκευτικών στα σχολεία.

Το μάθημα των Θρησκευτικών αποβλέπει στη χριστιανική διαπαιδαγώγηση της νέας γενιάς. Διδάσκει στους νέους μας την Όρθοδοξία και την Ορθοπραξία (δηλαδή, τί πρέπει να πιστεύουν και πώς πρέπει να ζούν ως Όρθόδοχοι χριστιανοί), τους φέρνει σε έπαφή με την Άγία Γραφή και τους Πατέρες της Έκκλησίας (που είναι οι πηγές της πίστεώς μας), καθώς και με τη λατρευτική ζωή της Έκκλησίας (για να μπόρουν να γίνουν συνειδητοί μέτοχοι της λατρείας του Θεού). Τους διδάσκει, ακόμα, την ιστορία της Έκκλησίας, για να γνωρίσουν καλύτερα τους κινδύνους που πέρασε ή πίστη μέσα στη διαδρομή των αιώνων, και τις ιερές εκείνες μορ-

φές (τους Άγίους), που έκαναν ζωή τους την πίστη και στάθηκαν ακλόνητοι μπροστά στις λαίλαπες των αιρέσεων και των διωγμών. Οι νέοι μας, βαπτιζμένοι σε νηπιακή ηλικία, έχουν ανάγκη να γνωρίσουν καλύτερα την πίστη τους, στην οποία τους ενέταξε ή οικογένειά τους και ή Έκκλησία όταν ήταν ακόμα πολύ μικροί. Κι αυτό δε γίνεται μόνο από την οικογένεια και τους ανάδοχους (και στην περίπτωση, ακόμα που είναι κι οι δυο σε θέση να το κάνουν σωστά) ή μόνο από τα Κατηχητικά σχολεία (όπου και όταν υπάρχουν και λειτουργούν), αλλά κυρίως από τα σχολεία της Στοιχειώδους κα Μέσης Έκπαίδευσης με το μάθημα των Θρησκευτικών.

Ή Έκκλησία μιλάει στα παιδιά της με τη γλώσσα της Ευθύνης, της Άλήθειας και της Άγάπης.

ΙΟΥΛΙΟΣ
1983

10

Ἀπαίτηση τοῦ Συντάγματος

Ἡ διδασκαλία τῆς Ὁρθόδοξης χριστιανικῆς πίστεώς μας στὴ νέα γενιὰ ἀποτελεῖ ἀπαίτηση, τοῦ Συντάγματος τῆς χώρας καὶ ὑπαγορεύεται, ὄχι μόνο ἀπὸ τὴν θρησκευτικὴν ὁμοιογένεια τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι στὴ συντριπτικὴ πλειονότητά τους εἶναι χριστιανοὶ Ὁρθόδοξοι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἀρραγὴ ἐνότητα Ἐκκλησίας καὶ Ἔθνους. Ἡ ἐνότητα αὐτὴ ἀρχισε μὲ τὴ γραφὴ τοῦ Εὐαγγελίου στὴν ἑλληνικὴ γλῶσσα, μὲ τοὺς Ἀπολογητὰς καὶ τοὺς πρώτους θεολόγους καὶ ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς, καὶ ἀργότερα τοὺς Μεγάλους Ἑλληνας Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς, καὶ σφυρηλατήθηκε κατὰ τὴ χιλιετὴ περίοδο τοῦ Βυζαντίου καὶ κυρίως κατὰ τὰ τετρακόσια χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Ἐκεῖνα τὰ μαῦρα καὶ φοβερὰ χρόνια, τὸ σκλαβωμένο Γένος μας θρῆκε στὴν Ἐκκλησία τὴν στοργικὴν τροφὴν καὶ Μητέρα του πού τὸ διατήρησε στὴ ζωὴ, κάτω ἀπὸ τραγικὰς συνθῆκες, καὶ τὸ βοήθησε, μὲ τὴν ἐκπαίδευση πού εἶχε τότε ἐξ ὀλοκλήρου στὰ χέρια της, νὰ ξαναβρεῖ τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν ἐλευθερίαν του. Καὶ σήμερον τὸ Γένος μας ἔχει τὴν ἴδια ἀνάγκη, γιὰ νὰ διατηρήσῃ τὴν ἑλληνορθόδοξον ταυτότητα του, καὶ μάλιστα σὲ καιροὺς τόσο κατακλυσμιαίους ὡς τὸς δικούς μας. Καὶ σ' αὐτὸ τὸ σκοπὸ βοηθεῖ τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν.

Ποιοὶ πολεμοῦν τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν

Τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν βάλ-

λεται σήμερον ἀπὸ διαφόρους. Πρόκειται γιὰ τοὺς ἴδιους ἐχθροὺς τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως εἶναι:

1) Οἱ Μασῶνοι. Μὲ τὴν ὑπερφίαλη ἀξίωσίν τους, ὅτι ἀποτελοῦν μιὰ ἐκλεκτικὴ «φιλοσοφικὴ» ομάδα ἀνθρώπων, πέρα ἀπὸ ἔθνικὰ σύνορα καὶ πάνω ἀπὸ ἐπὶ μέρους θρησκείας καὶ Θεούς, καὶ ὅτι αὐτοὶ μόνο λατρεύουν τὸν ἀληθινὸ Θεὸ (πού ὀνομάζουν Μέγα Ἀρχιτέκτονα τοῦ Σύμπαντος), ὑποβαθμίζουν τὴν ὀρθόδοξον χριστιανικὴν πίστην σὲ μιὰ ἐπὶ μέρους θρησκείαν τοῦ κόσμου, καλῶς καὶ τὴ σημασίαν τοῦ Χριστοῦ μας σὲ μιὰ ἐπὶ μέρους θεότητα. Ὅμως, κατὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστην μας, ὁ Χριστὸς εἶναι «ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας» (Πράξ. δ', 12). «Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστὸς» (Α' Κορ. γ', 11).

2) Οἱ ποικιλώνυμοι αἱρέσεις (ὅπως: Χιλιασμός, τὰ Παιδιά τοῦ Θεοῦ κ.ἄ.) καὶ οἱ διάφοροι συγκριτικαὶς θρησκευτικαὶς ὁμάδες Ἰνδουϊκῆς καὶ, γενικότερα, ἀνατολικῆς προελεύσεως (ὅπως: ὁ Ὑπερβατικὸς Διαλογισμὸς τοῦ Μαχαρίσι, ἡ κίνησις τοῦ Μαχαράτζι, ἡ Ἑνωτικὴ Ἐκκλησία τοῦ Κορεάτη Μούν κ.ἄ.), οἱ ὁποῖες, μὲ τὴ μορφήν καλὰ ὀργανωμένων πολυεθνικῶν ἐταιρειῶν, καταλυτόμενες πίσω ἀπὸ τὴ συνταγματικὴν ἀπαίτησιν γιὰ ἀνεξίθρησκείαν, ἐπιχειροῦν ἀσύστολον προσηλυτισμὸν μὲ ἀπώτερον σκοπὸν τὴν διάβρωσιν τῆς θρησκευτικῆς ὁμοιογένειας τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ.

3) Ἀτομα ὑλιστικῶν

καθ' ἃ ἀντιλήψεων, πού θεωροῦν τὸν ἄνθρωπο μόνο ὡς «οἰκονομικὸν ὄν» (Homo oeconomicus), δηλαδή μόνο ὡς παραγωγὸ καὶ καταναλωτὴ οἰκονομικῶν ἀγαθῶν στὰ ὁποῖα δίνουν ἀπόλυτη ἀξία. Κι αὐτὰ τὰ άτομα προέρχονται τότε ἀπὸ τὸ χωρὸ ὅπου ὁ ἄνθρωπος κρίνεται ἀνάλογα μὲ τὴν οἰκονομική του ἐπιφάνεια καὶ ἡ καταναλωτικὴ κοινωνία φθάνει στὸ ἀπόγειο τῆς ἀναπτύξεώς της, ὅσο καὶ ἀπὸ τὴν κοινωνία ὅπου τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ ἀποτελοῦν ἐπίσης τὸν πρῶτο στόχο, ἡ δὲ ἐπιδίωξη τῆς οἰκονομικῆς ἀνάπτυξης συνοδεύεται μὲ τὴν καταρράκωση τῆς ἀνθρώπινης προσωπικότητας καὶ τὴν ἀπώλεια τῆς πνευματικῆς ἐλευθερίας. Ὅλοι αὐτοὶ εἶναι ἀντίθετοι πρὸς τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλία, γιατί αὐτὴ βοηθαίει στὸ νὰ δημιουργηθοῦν ἄνθρωποι ἐλεύθεροι, πού θεωροῦν ὅτι τὰ οἰκονομικὰ ἀγαθὰ δὲν εἶναι οὔτε τὰ μόνα οὔτε τὰ πρῶτα σὲ σημασία καὶ ἀξία, πού δὲν ὑποτάσσονται παθητικὰ στὰ οἰκονομικὰ κυκλώματα παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως καὶ μποροῦν νὰ κρίνουν ὑπὸ τὸ πρίσμα τῆς αἰωνιότητος, μὲ κριτήρια αἰώνια κι ἀληθινά.

Μὲ τὴ δικαιολογία ὅτι ἐπιβάλλεται ὁ «ἐκσυγχρονισμὸς» τῆς παιδείας μας γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ «παράγει» κατάλληλα ἀνθρώπινα ἐξαρτήματα τῶν μηχανῶν, δηλαδή γιὰ νὰ μπορεῖ νὰ ἐπανδρώσει μὲ εἰδικευμένα στελέχη τὴν ἀναπτυσσόμενη οἰκονομία, δὲ διστάζουν τὰ άτομα αὐτὰ νὰ ξεσποῦν κατὰ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν, ξεχνώντας πῶς πάνω ἀπ' ὅλα σημασία ἔχει ὁ ἄνθρωπος, ἡ διάπλα-

ση τοῦ ὁποῖου σὲ ὀλοκληρωμένη προσωπικότητα δὲν πραγματώνεται μόνο μὲ τεχνολογικὰ μαθήματα, ἀλλὰ καὶ μὲ ἀνθρωπιστικὰ μαθήματα, ἀνάμεσα στὰ ὁποῖα ξεχωρίζει τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν, πού συνδέει τὸν ἄνθρωπο μὲ τὴν πηγὴ τῆς ὑπάρξεώς του καὶ τὸν κατευθύνει στὸν ὕψυλό του προορισμό.

4. Σκοτεινὲς δυνάμεις μὲ ἐθνικιστικὰ σχέδια, πού ἀποβλέπουν σὲ ἓνα παγκόσμιο ἐπεκτατισμὸ καὶ ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλλάδα τοὺς στέκεται ἐμπόδιο σ' αὐτό. Μὲ τὴν ἀντίληψη τοῦ «περιουσίου λαοῦ» τοῦ Θεοῦ δὲν διστάζουν νὰ χρησιμοποιοῦν οἰαδήποτε μέθοδο ἢ μέσο γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ τους.

Ἡ μεγάλη ἀξία καὶ σπουδαιότητα τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν

Στὴν προβληματικὴ ἐποχὴ μας ὁ ἄνθρωπος ἔχει ἀλλοτριωθεῖ, ἔχει ἀποξενωθεῖ ἀπὸ τὸν βαθύτερο ἑαυτό του καὶ τὸν πνευματικὸ προορισμὸ του. Νοιώθει ἔρημος, χαμένος, ὀλομόναχος ὅπου κι ἂν ζεῖ. Ἡ ζωὴ του εἶναι χωρὶς νόημα, ἀφοῦ ζεῖ χωρὶς πίστη στὸ Θεὸ καὶ στὴ μεταθανάτια ζωὴ. Οἱ ἐπίγειες ἡμέρες του, εἴτε τις περνᾷ μὲ στερήσεις, εἴτε μὲ τὴν ἀγωνία νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴ στέρση, εἴτε μὲτα στὴ χλιδὴ καὶ τὸν πλοῦτο, εἶναι τὸ ἴδιο ἀγωνιώδεις, γιατί τὸ φᾶσμα τοῦ θανάτου, πού πάντοτε ἔρχεται, κάνει ἀνούσια καὶ δευτερεύοντα ὅλα τὰ ἄλλα. Ἡ περιφρόνηση τῆς πίστεως σὲ προσωπικὴ ἐπιβίωση μετὰ τὸν θάνατο κοντὰ στὸ Θεὸ Πατέρα πού εἶναι Ἄγάπη, κά-

νει την ύπαρξή του μόνιμα ανήσυχη και αγωνιώδη. Κι αυτή την υπαρξιακή αγωνία του δεν μπορεί να την κατασιγάσει ούτε το γεγονός ότι όλοι σήμερα έτσι φαίνεται πως ζούν και σκέπτονται, ούτε ότι αυτός τώρα ένδεχομένως συνεργεί στην οικοδόμηση μιᾶς μελλοντικής ιδανικής κοινωνίας, αφού αυτός πια ποτέ δεν θα υπάρχει κι αφού και γι' αυτήν θα είναι κλειστός ο ούρανός και ἡ ἀνθρώπινη εὐτυχία. Θα ἐπιδιώκεται να στηριχθεῖ αποκλειστικά και μόνο στην ἀρθρονία τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν για ὅλους. Ἄκόμα ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος νιώθει μοναξιά· εἶναι ἀποξενωμένος, ὄχι μόνο ἀπὸ τὸν ἑαυτό του και τὸ Θεό, ἀλλὰ και ἀπὸ τὸ συνάνθρωπο, πού ἔπαψε πια νὰ εἶναι ἀδελφός του κι ἔγινε «λύκας», «κόλαση», ἐχθρός και ἀντίπαλος. Και δὲν υπάρχει, πραγματικά, χειρότερη κόλαση γιὰ τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τὸ αἶσθημα ὅτι ζεῖ μόνιμα μέσα σὲ ἐχθρική ἀτμόσφαιρα. Τὸ αἶσθημα, τότε, τῆς μεταφυσικῆς ἀγωνίας και μοναξιάς συμπληρώνεται μὲ τὸ αἶσθημα τῆς κοινωνικῆς μοναξιάς και ὀλοκληρώνει τὸν ἀσφυκτικό και ἀποπνικτικό κλοιό τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς πού ἔτσι μαραζώνει και πεθαίνει.

Ἡ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ αὐτὴ τὴ θλιβερὴ κατάσταση βρίσκεται στὴν

ἀπελευθέρωση ἀπὸ τὰ στενόφυχα δεσμὰ τῶν ὑλικῶν συμφερόντων και ὑπολογισμῶν, πού δημιουργοῦν ἀντιθέσεις και πολεμικὴ ἀτμόσφαιρα σὲ ἀτομικό, κοινωνικό, ἔθνικό και παγκόσμιο ἐπίπεδο και συτσωροῦν τὰ νέφη τοῦ πολέμου μέσα μας και γύρω μας, κοντὰ μας και σὲ παγκόσμια κλίμακα... Ὁ ἄνθρωπος πρέπει νὰ μάθει νὰ ἀξιολογεῖ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου στὶς πραγματικὲς (τίς αἰώνιες) διαστάσεις τους, νὰ μὴ ἀπολυτοποιεῖ τὰ δευτερεύοντα και ἀδιαφορεῖ γιὰ τὰ οὐσιώδη. Τότε, ἐνῶ θὰ ἀγωνίζεται μὲ ὅλο τὸ πάθος τῆς γεμάτης ἀπὸ ἀγάπη καρδιάς του γιὰ τὴ βελτίωση τῶν ὄρων τῆς ζωῆς τῶν συνανθρώπων του, πού θὰ ἀγαπᾷ και θὰ νιώθει ὡς «ἀδελφούς ἐν Χριστῶ», δὲ θὰ χάνει ἀπὸ μπροστὰ του τὴν οὐράνια πατρίδα, γιὰ τὴν ὁποία ἡ ζωὴ μας αὐτὴ θὰ πρέπει νὰ εἶναι ἀπλῶς μιὰ προπαρασκευὴ και προετοιμασία. Τότε θὰ μπορεῖ κάθε πράξη και ἐνέργεια δική του και τῶν ἄλλων νὰ τὴν ἀξιολογεῖ σύμφωνα μὲ τὸ λόγο και τὸ παράδειγμα τοῦ Χριστοῦ, πού τὰ παιδιά διδάσκονται στὸ μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν. Κι αὐτό, ἀκριβῶς, δείχνει τὴ μεγάλη ἀξία και ἀναγκαιότητα τῆς διδασκαλίας τῆς χριστιανικῆς Ὁρθοδοξίας μας στὰ σχολεῖα.

